

EU- ja kansallinen alue- ja rakennepolitiikka

Kymenlaakson maakuntatilaisuus Kouvola 12.11.2019

Annukka Mäkinen
Twitter: @MakinenAnnukka

EU:n ohjelmakausi 2021-2027: Keskeiset sisällöt ja rahoitus

 Kuntaliitto
Kommunförbundet

EU:n uusi ohjelmakausi - vähemmän painopisteitä, enemmän EU-lisääarvoa:

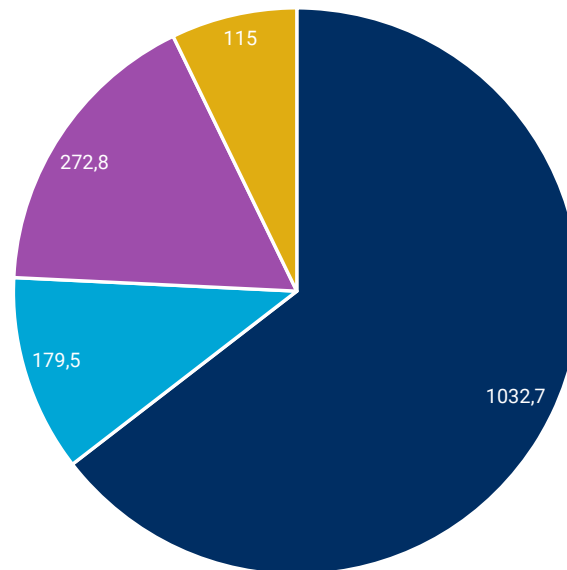
- Globalisaatioon liittyviin haasteisiin vastaaminen, mm. osaaminen ja innovointi, työllisyys, osallisuus
- virtaviivaisempi, joustavampi ja läpinäkyvämpi budjetti
- Hallinnollisen taakan vähentäminen
- Sisältöjen tiiviimpi yhteys Euroopan talouden ohjausjaksossa annettaviin maakohtaisiin suosituksiin
- Etsitään tapoja huomioida paremmin EU:n arvot ja oikeusvaltioperiaatteen noudattaminen ennakkoehdona rahoitukselle

Esitys monivuotisesta rahoituskehyksestä:

- Komission esitys EU:n monivuotiseksi rahoituskehykseksi 2021-27: 1,11% suhteessa EU27:n bruttokansantuloon, n. **1 135 miljardia euroa**
- Leikkauksia kahteen suurimpaan pääluokkaan eli koheesio- ja maatalouspolitiikkaan (sis. maaseudun kehittäminen)
- Lisää rahaa tutkimukseen, innovaatioiden edistämiseen ja nuoriin
- Koheesiopolitiikka: Suomi Uttamaata ja Ahvenanmaata lukuun ottamatta siirtymäalueita, vaikutukset koheesiopoliittiseen rahoituksen saantoon positiivisia (+ 5%, m. 100 milj. euroa lisäystä nykyisen ohjelmakauden saantoon)
- maaseudun kehittämisohjelman osuus pienenee 48 milj. euroa vuodessa -> kokonaisrahoituksen vähentyessä edessä leikkauksia myös LEADER-ryhmien kehyksiin.
- Pohjoisen syrjäisen ja harvaan asutun alueen erityisrahoitus säilyy

Komission esitys: Suomen koheesiopolitiikan saanto 1,6 mrd euroa

Suomen saanto 2021-2027 (milj. euroa)

- Siirtymäalueet (Etelä-Suomi, Länsi-Suomi, Pohjois- ja Itä-Suomi)
- Kehittyneemmät alueet (Helsinki-Uusimaa, Ahvenanmaa)
- Pohjoisten harvaan asuttujen alueiden erityistuki (NSPA)
- Interreg

Tilannekatsaus EU-tason valmisteluun:

- EU:n komissio antoi esityksensä sekä monivuotisesta rahoituskehyksestä että toimintaa ohjaavista asetuksista keväällä 2018
- EU:n parlamentti on antanut lausuntonsa komission esityksiin ennen toukokuun vaaleja
- Suomen EU-puheenjohtajakaudella on tarkoitus päästä eteenpäin ns. trilogiissa eli neuvotteluissa jotka käydään komission, neuvoston sekä parlamentin edustajien kesken. Käytännössä trilogit pääsevät käynnistymään lokakuussa.
- Lokakuun Eurooppa-neuvoston kokouksessa Suomea pyydetty antamaan neuvotteluesitys rahoituskehyksestä lukujen kera joulukuun kokoukseen
- Suomi yrittää tehdä sovintoehdotuksen monivuotisesta rahoituskehyksestä mutta todennäköisesti ratkaisu siirtyy Kroatian/Saksan puheenjohtajakausille 2020.
- Jotta uusi ohjelmakausi pääsisi käynnistymään 1.1.2021, on ratkaisut saavutettava viimeistään syyskuussa 2020.

Rakennerahasto-ohjelmatyötä sekä rajanylittävää yhteistyötä ohjaavat sisältöasetukset:

EAKR:

EAKR-asetuksessa säädelään mm. ohjelmien temaattisen keskittämisen tasosta, joka vaihtelee eri alueluokkien välillä. Suomen osalta vähintään 45% tulisi kohdentaa älykkäämmän Euroopan tavoitteeseen ja vähintään 30% vihreämpää ja vähähiilisempää Eurooppaa edistävään tavoitteeseen.

Asetusesitys sisältää myös alueellisten erityispiirteiden huomioon ottamista koskevia erityissäännöksiä kuten kestävä kaupunkikehitys, yhdenmety alueellinen kehitys sekä eurooppalainen kaupunkialoite.

ESR+:

Euroopan sosiaalirahasto plus-kokonaisuuden avulla pyritään edistämään täystyöllisyyttä, työpaikkojen laatua ja tuottavuutta, maantieteellistä ja ammatillista liikkuvuutta EU:n sisällä sekä vahvistamaan koulutusta ja osaamista. Lisäksi pyritään parantamaan koulutusjärjestelmiä sekä edistämään sosiaalista osallisuutta ja terveyttä. Kokonaisuus yhdistää viisi nykyisin itsenäisinä toimivaa ohjelmaa.

INTERREG:

Komissio esitti alun perin Suomelle epäedullisia uudistuksia ohjelmien rakenteeseen mutta parlamentin ja jäsenmaiden näkemykset painottavat nykyisen rakenteen jatkoa (kahdenväliset, valtioiden väliset ja koko Euroopan kattavat yhteistyöohjelmat).

Ulkorajaohjelmien osalta komission esitykset yksinkertaistavat nykyisiä menettelyjä.

Suomen maaraportti 2019: koheesiopoliit- tista rahoitusta koskevat investointi- ohjeet:

- Komission yksiköiden alustavat näkemykset ensisijaisista investointialoista ja tehokkaan toteuttamisen puitteista:
 - Älykkäämpi Eurooppa – innovatiiviset ja älykkäät teollisuuden muutokset:
 - Älykäs erikoistuminen, yritysten innovointitoiminnan vahvistaminen
 - Pk-yritysten kasvun ja kilpailukyvyyn vahvistaminen
 - Em. Teemoissa osaamisen kehittäminen
 - Sosiaalisempi Eurooppa – Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toimeenpano:
 - Työnsaantimahdollisuuksien parantaminen
 - Elinikäinen oppiminen, uusien osaamisvaatimusten ennakointi
 - Aktiivisen osallisuuden tukeminen
- Suomelle tärkeä vihreämmän ja vähähiilisemmän Euroopan tavoite voidaan sisällyttää älykkäämmän Euroopan tavoitteeseen (ilmastonmuutoksen hillintään uusia innovatioita), saavutettavuuden tavoite puuttuu komission näkemyksistä
- Kokonaisuudessaan komission näkemykset muodostavat hyvän lähtökohdan jatkoneuvotteluille

Kansallisessa ohjelmavalmistelussa esillä ollutta:

- Miten kunnat saadaan enemmän mukaan ohjelman toteutukseen -> ohjelmasisällöt!
- Älykkään erikoistumisen strategioiden tärkeys
- Valtakunnallisen toiminnan uudistamisen tarpeet
- Kansainvälisyyden korostuminen käytännön hankkeissa, miten toteutetaan
- Kestävä kaupunkikehittäminen – ehdotus toimintamalliksi: kaupunkien ekosysteemisopimukset 11 yliopistokaupungin kanssa (jatkoa 6AIKA-strategiaan) – ratkaisut alustavia ja tarkentuvat valmistelussa
- Miten yhteensovitus maaseudun kehittämisen (yritystuet) ja yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen (LEADER) kanssa toteutetaan?
- Millaista kansalaistoimijalähtöistä kehittämistä tuetaan?

LEADER –valmistelun lähtökohdat ja –tilanne:

- LEADER-ryhmien kriteereiden valmistelu käynnissä, haku ryhmille avautuu alkuvuodesta 2020, hakuaikaa noin vuosi
- Vuodenvaihteessa ohjekirje paikallisten strategioiden laadintaan
- Strategian ja toiminnan laatu tärkein kriteeri valinnassa ja rahoituksen kohdentamisessa
- Kaikki lähtevät samalta viivalta – kuluvan kauden rahoituskehys ei pohjana tulevalle
- MMM:n esityksen mukaan kuntaraha edelleen könttäsummaperiaattella, vähintään 20% julkisesta rahoituksesta
- Tavoitteena kattaa kaikki maaseutualueet, mutta vähenevien rahojen myötä joudutaan miettimään ratkaisuja myös ryhmien toimintakyvyn näkökulmasta
- LEADER-ryhmän paikallinen strategia voisi kattaa myös kaupunkialueita, mutta maaseuturahaston rahoitus kohdistetaan vain maaseutualueille.
- Kaupunkialueen osalta tulisi miettiä yhteensovitus rakennerahasto-ohjelman kanssa: miten Leader-ryhmän paikallinen strategia huomioitaisiin RR-hankkeiden rahoituksessa?

Kansallinen alue- ja rakennepolitiikka: hallitusohjelma

 Kuntaliitto
Kommunförbundet

Aluekehittämispäätöksen valmistelu:

Osa hallitusohjelman toteutusta:

Tavoitteena strategia, joka kokoaa yhteen ja suuntaa aluekehittämistä sekä eri hallinnonaloilla että alueilla ja jäsentää osaltaan valtion ja maakuntien välistä vuoropuhelua. Työ- ja elinkeinoministeriöllä vastuu päätöksen kokoamisesta ja koordinaatiosta.

Kumppanuus ja sopimuksellisuus:

Hallitusohjelmassa esillä valtion, kuntien ja kaupunkiseutujen kumppanuus.

Kaupunkipolitiikan sopimus pohjaisuuden (MAL sekä kasvusopimukset) lisäksi esillä siltasopimukset sekä mm. seutukaupunkiohjelma. Miten voidaan sopimuksellisuutta kehittää?

Alustavia sisältöteemoja:

Ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen, luonnon monimuotoisuus, sujuva arki ja liikenne- ja viestintäyhteydet, elinkeinoelämän uudistaminen, innovaatiot ja ekosysteemit, osaaminen ja työn murros, osallisuus ja eriarvoistumisen ehkäisy.

Huomioitavaa:

Määrittää aluekehittämisen kannalta keskeiset teemat, tavoitteet ja toimenpiteet. Erilaisten alueiden ja niiden vahvuuksien ja erityispiirteiden tunnistaminen, elinvoiman osatekijöistä huolehtiminen, alueellinen tasapaino, monipaikkaisuus.

Aluekehittämislainsäädännön uudistaminen:

Uudistuksen kohteena kaksi lakia:

Laki alueiden kehittämisen ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista (7/2014) sekä ns. rahoituslaki (8/2014).

Nykyisen aluekehittämislain lähtökohtana on, että vastuu alueiden kehittämisestä on kunnilla ja valtiolla sen mukaan miten laissa säädetään.

Aluekehittämisen toimintamallin uudistus:

Hallitusohjelmassa on maininta aluekehittämisen toimintamallin uudistamisesta. Toimintamallin uudistamistyö tapahtuu aluekehittämispäätöksen valmistelun yhteydessä, lainsäädännön uudistamisessa huomioidaan säädöstarpeet tältä osin. Sama koskee sopimuksellisuutta.

Uudistuksen tavoitteita:

Säätelyn keventäminen, lain rakenteen selkeyttäminen, hallitusohjelman mukaisten painotusten huomioiminen (esim. alueiden kehittämisen tavoitteet), tukimuotojen päivittäminen, tuensaajien ja viranomaisten hallinnollisen taakan vähentäminen

Aikataulut:

HE lausunnoille maaliskuussa 2020.

Lait voimaan v. 2021 alussa (uuden EU-ohjelmakauden käynnistyminen).

Kiitos!

Annukka Mäkinen

+358 40 5941252

Annukka.makinen@kuntaliitto.fi

@MakinenAnnukka

Onnistuva Suomi tehdään lähellä

kuntaliitto.fi

PL 200, 00101 Helsinki
Kuntatalo, Toinen linja 14
00530 Helsinki

